

Beroepsaansprakelijkheidsverzekering

Zoektocht naar een zorgvuldige oplossing

Waarborgen dat het notariaat adequaat verzekerd is en blijft. Hoe moet dat? De beroepsaansprakelijkheidsverzekering voor het notariaat is al enige tijd een heet hangijzer.

TEKST Wilma van Hoeflaken | FOTO Truus van Gog

Notarissen kennen een verplichting zich te verzekeren tegen het risico van beroepsaansprakelijkheid. Voor de dekking tot 1 miljoen euro kunnen notarissen bij elke verzekeraar een polis afsluiten. Voor de dekking tussen 1 miljoen euro en 25 miljoen euro geldt een collectieve excedentverzekering. 'Een bewuste keuze', zegt Willem Geselschap, hoofd Praktijkzaken bij de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB). 'Er zijn verschillende polisaanbieders. De prijsdifferentiatie die bij individuele polissen kan ontstaan, past binnen de gedachte van marktwerking in het notariaat, zonder dat de verzekerbaarheid van het notariaat in gevaar komt. De schade zit onderin, dus daar zijn de premies relatief het hoogst en zijn veranderingen in de premie als gevolg van schades eerder merkbaar.'

BEZWAAR

Vijf notarissen maakten bezwaar tegen de verplichte dekking van 25 miljoen euro en tegen het feit dat notarissen verplicht moeten deelnemen aan de collectieve beroepsaansprakelijkheidsverzekering voor de dekking tussen de 1 miljoen en 25 miljoen euro. Op 15 mei 2013 oordeelde de Raad van State 'dat de KNB dient te bevorderen dat haar leden een adequate voorziening hebben voor het risico van beroepsfouten'. Maar deelname aan een verplichte collectieve beroepsaansprakelijkheidsverzekering mag alleen als aangetoond kan worden dat zonder deze deelname een goede beroepsuitoefening niet gewaarborgd is, aldus de Raad van State. Door deze uitspraak kan de KNB de verplichte collectieve verzekering niet handhaven. Sinds 1 oktober 2013 moeten notarissen deze verzekering zelf regelen, maar zij kunnen zich aansluiten bij de collectiviteit van de KNB.

ONDERZOEK

In 2013 stelde de KNB als gevolg van de uitspraak een Commissie Verzekeringen in. Deze onafhankelijke commissie onderzocht of het wenselijk is vast te houden aan de dekking van 25 miljoen euro en wat het betekent voor de beroepsuitoefening als de excedentverzekering niet verplicht collectief is.

De Commissie interviewde voor- en tegenstanders van de collectieve excedentverzekering in het notariaat, zowel notarissen van eenmanskantoren als van middelgrote kantoren en een groot kantoor. Ook zijn er twee ringvoorzitters geïnterviewd en werd informatie ingewonnen bij verschillende organisaties, waaronder MKB-Nederland, verzekeraars en de Consumentenbond. Daarnaast bestudeerde de Commissie claims uit het verleden en keek zij naar wat in omringende landen gebruikelijk is.

ONTDEKKINGSTERMIJN

In september 2014 presenteerde de Commissie haar conclusies. Volgens de Commissie verdient het aanbeveling de dekking te handhaven op 25 miljoen euro. Geselschap kijkt daar niet van op. 'Het belang van een transactie hoeft immers niet parallel te lopen met de hoogte van de schade. Stel dat een notaris een handtekening legaliseert. Hiervoor wordt slechts een klein bedrag in rekening gebracht. Dan is de waarde van de transactie beperkt, maar de uiteindelijke schade kan enorm zijn.' Frits van der Woude, advocaat bij Kennedy Van der Laan en lid van de Commissie Verzekeringen, zegt: 'De dekking betreft de hele historie, ook fouten uit het verleden die nog niet zijn ontdekt. Het notariaat heeft een lange ontdekkingstermijn en notarissen zijn aansprakelijk met een terugwerkende kracht

‘Straks bestaat het gevaar dat de verzekeraar bepaalt of iemand notaris kan zijn’

van twintig jaar. Maar ook een fout die nu wordt gemaakt, kan nog twintig jaar lang tot een aanspraak leiden. Verlaging van de verzekerde som heeft als direct gevolg dat ook voor niet-ontdekte fouten uit het verleden, deze lagere verzekerde som zal gaan gelden.’

SELECTIE

Ook wijst de Commissie op het belang van regulering. De verplichte collectieve excedentverzekering vond plaats op basis van non-selectie. Nu de collectieve excedentverzekering niet meer verplicht is, is er een andere partij die een dergelijke verzekering aanbiedt. Dit gebeurt op basis van selectie. De Commissie stelt vast dat er een reëel risico is dat de collectieve dekkingen daarmee op termijn niet langer onder de huidige condities kunnen worden afgesloten. De Commissie onderschrijft dat het collectief aanbieden van een premievolume het voor verzekeraars interessant houdt om – ondanks de schademeldingen en aan te houden reserveringen – solidair te blijven met het notariaat. Als het collectief leegloopt en het premievolume versnippert, zal dit de bereidheid en solidariteit van verzekeraars ten opzichte van het notariaat verminderen of wegnemen. Als andere verzekeraars op basis van selectie werken, valt niet langer vol te houden dat binnen het collectief op basis van non-selectie wordt verzekerd. Dan is volgens de Commissie niet uit te sluiten dat de premie uiteindelijk voor het notariaat als geheel hoger zal gaan uitvallen, mede als gevolg van versnippering van het premievolume. ‘Dit terwijl de commissie ook heeft vastgesteld dat breed wordt gedragen dat de collectieve verzekeringen in vele opzichten “een groot goed” zijn en een historische verworvenheid zijn van het notariaat’, schrijft de Commissie.

‘Je legt een bom onder het collectief’, concludeert Geselschap. ‘Straks bestaat het gevaar dat de verzekeraar bepaalt of iemand notaris kan zijn. Want een notaris die niet kan voldoen aan de eis van een verzekeringsdekking voor schade tussen de 1 en 25 miljoen euro, kan zijn ambt niet (meer) uitoefenen.’ Van der Woude: ‘Daarmee is dan niet alleen die notaris niet meer verzekerd, maar zijn ambtsvoorgangers voor hun historie evenmin. De voorgangers zijn immers verplicht mee-verzekerd op de polis van de laatst zittende notaris.’

OVERGANGSJAAR

Een andere aanbeveling van de Commissie was om met ingang van 1 oktober 2014 een overgangsjaar in te stellen, waarin indien nodig de collectieve verzekering geldt. Het notariaat kan dit jaar benutten om de gevolgen in kaart te brengen van het loslaten van de collectieve gedachte en zelf sturing te geven aan de gewenste richting om het notariaat adequaat verzekerd te houden. Van der Woude: ‘Een wijziging van de structuur of dekkingsopbouw dient voorafgegaan te worden door een grondige inventarisatie van de gevolgen voor onder andere de continuïteit, risicobereidheid en de verzekeringsrechtelijke en -technische gevolgen. Nu is het notariaat overvallen door de uitspraak van de Raad van State. Je moet niet op stel en sprong veranderingen invoeren. Het is wenselijk om een overgangssituatie te creëren, waarin je de dekking in stand houdt en ondertussen zoekt naar een zorgvuldige en doordachte oplossing. Je moet niet over een nacht ijs gaan, maar alle stappen en gevolgen zorgvuldig orkestreren.’ De KNB heeft de aanbeveling van de Commissie om een overgangsjaar in te lassen niet overgenomen. Een dergelijk jaar bestaat feitelijk al, omdat de collectieve polis op basis van non-selectie is voortgezet tot 1 oktober 2015.

RISICO

Inmiddels heeft de Commissie in lijn met haar advies een vervolgopdracht gekregen van de KNB. ‘Eenvoudig gezegd: onderzoeken hoe we de dekking van 25 miljoen euro ook in de toekomst kunnen borgen’, aldus Geselschap. Belangrijk hierbij is de uitspraak van de Raad van State, die oordeelt dat verplichte deelname alleen mogelijk is als zonder die deelname een goede beroepsuitoefening door de notarissen niet is gewaarborgd. ‘Dat is de relevante vraag’, zegt Van der Woude. ‘In de situatie die nu ontstaan is, dreigt het risico dat het hele notariaat in de toekomst onverzekerd raakt. Is dit risico zo zwaarwegend dat je de hele beroepsgroep mag verplichten tot een collectieve excedentverzekering? Wij gaan alle varianten en mogelijkheden bekijken.’ Komend voorjaar komt de Commissie met haar aanbevelingen. ■